

Straffelovrådet

Se adresseliste

Deres ref.

Vår ref.
21/2151 - ABR

Dato
23.04.2021

Straffelovens kapittel om seksuallovbrudd - behov for lovendringer

Straffelovrådet ble reetablert ved kongelig resolusjon 14. juni 2019, og erstattet tidligere råd med samme navn. Straffelovrådet skal utrede og legge fram forslag om endringer i straffelovgivningen etter nærmere oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Ved brev 10. mars 2021 ble Straffelovrådet gitt i oppdrag å gjennomgå straffelovens kapittel om seksuallovbrudd. Mandatet for oppdraget følger vedlagt.

Straffelovrådet har fått et omfattende oppdrag. Rådet er i en innledende fase av utredningsoppdraget, og arbeider med å kartlegge sentrale problemstillinger. I den forbindelse er det ønskelig å involvere og lytte til aktører som har særlig kunnskap og praktiske erfaringer på feltet. Dette brevet er et ledd i dette kartleggingsarbeidet.

Straffelovrådet inviterer med dette til å komme med innspill til problemstillinger som det er ønskelig at rådet utreder i sitt arbeid. Praktiske erfaringer og synspunkter som illustrerer forbedringspunkter ved dagens kapittel om seksuallovbrudd, vil være av særlig interesse. Aktuelle problemstillinger kan være for eksempel om det finnes handlinger som kan karakteriseres som så klanderverdige at de bør straffes som voldtekt, men som ikke er straffbare som voldtekt etter gjeldende rett. Andre problemstillinger kan være om handlinger som kan straffes etter straffebudet om voldtekt, eller andre straffebud, bør møtes med mildere eller strengere reaksjoner. Aktuelle problemstillinger kan også springe ut av at det er uklart hvilke handlinger som omfattes av ulike straffebud, eller at grensene mellom straffebudene er uklare, noe som også kan bety at de ulike straffebudene ikke er godt nok avstemt mot hverandre. Rådet er takknemlig for alle innspill som er egnet til å belyse behovet for lovendringer.

Mottakerne av dette brevet bes forelegge forespørselen og inngi synspunkter også på vegne av eventuelle underliggende eller tilknyttede virksomheter. En oppfordring til å uttale seg om behovet for lovendringer vil i tillegg bli publisert på rådets nettsider, slik at også andre enn mottakerne av dette brevet gis anledning til å sende inn innspill.

Vi ber om en tilbakemelding innen 1. juni 2021. Tilbakemeldingen og eventuelle spørsmål kan sendes til arild.brukstuen@jd.dep.no.

Vennlig hilsen

Linda Gröning
leder, Straffelovrådet

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

Adresseliste

Advokatforeningen
Amnesty International Norge
Barneombudet
De regionale kompetansesentrene for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri
Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen
Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø
DIXI Ressurssenter mot voldtekt
Dommerforeningen
Helsedirektoratet
Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep
Kriminalomsorgsdirektoratet
Krisesentersekretariatet
Kvinnefronten i Norge
Kvinnegruppa Ottar
Landsforeningen for voldsofre
Landsforeningen mot seksuelle overgrep
Likestillings- og diskrimineringsombudet
MiRA-senteret
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress
Norges institusjon for menneskerettigheter
PION – Sexarbeidernes interesseorganisasjon
Politidirektoratet
Polithøgskolen
PRO-senteret
Redd Barna
Riksadvokaten
Senter for seksuelt misbrukte menn
Sivilombudsmannen
Statens barnehus
Statens sivilrettsforvaltning
Stiftelsen Fellesskap mot seksuelle overgrep – FMSO
Stine Sofies Stiftelse
Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep – SMISO
Støttesentrene for fornærmede i straffesaker

Vedlegg

Mandat for Straffelovrådet til å gjennomgå straffelovens kapittel om seksuallovbrudd

Mandat for Straffelovrådet til å gjennomgå straffelovens kapittel om seksuallovbrudd

1. Bakgrunn

I regjeringens handlingsplan mot voldtekt for 2019–2022 står det at regjeringen skal «vurdere behovet for en samlet gjennomgang av straffelovens kapittel om seksuallovbrudd» (tiltak 19).

Hvordan straffebudet om voldtekt bør utformes har vært debattert over flere år, både i Norge og internasjonalt. Internasjonalt har det vært en trend i retning av å legge større vekt på manglende samtykke ved utformingen av voldtektslovgivningen. Flere land det er naturlig å se hen til ved utformingen av straffelovgivningen, som Sverige, Danmark og Tyskland, har innført ulike varianter av en samtykkebasert voldtektsdefinisjon. Norge har ved flere anledninger fått kritikk fra internasjonale overvåkningskomiteer, herunder FNs kvinnekomité, for utformingen av bestemmelsene om voldtekt. Også nyere forskning peker på en del mangler ved någjeldende regulering både av straffebudet om voldtekt, men også tilgrensende straffebud som straffebudet om seksuelle handlinger uten samtykke og misbruk av overmaktsforhold, som kan tilsi en revisjon.

På denne bakgrunnen anses det å være behov for å vurdere alternativer til dagens regulering av voldtekt. En slik revisjon bør likevel ikke begrenses til straffebudet om voldtekt. Straffebudet om voldtekt inngår i et system av flere straffebud om seksuelle krenkelses, som samlet skal ivareta den enkeltes rett til seksuell autonomi. For å få en hensiktsmessig utforming av voldtektsbestemmelsen og en god avgrensning mellom de ulike krenkelsene, er det behov for en mer helhetlig gjennomgang av de straffebudene som skal ivareta den den enkeltes seksuelle selvbestemmelsesrett.

2. Nærmere om oppdraget

Straffelovrådet skal foreta en samlet gjennomgang av straffelovens bestemmelser om seksuelle krenkelses, herunder straffebudet om voldtekt, med sikte på å utforme en regulering som samlet sett ivaretar den enkeltes rett til seksuell selvbestemmelse og andre grunnleggende krav til en rettsstatlig utforming av straffelovgivningen.

Rådet skal vurdere hvilke interesser straffebudene skal beskytte, i lys av den internasjonale debatten om seksuell selvbestemmelse som strafferettslig beskyttelsesobjekt. Rådet skal identifisere eventuelle mangler ved gjeldende regulering og foreslå endringer som gir en mer hensiktsmessig utforming av de enkelte bestemmelsene, og en mer treffende avgrensning mellom de ulike straffebudene om seksuelle krenkelses.

Rådet skal se hen til den utviklingen som har vært internasjonalt, herunder i de nordiske landene, i retning av å tillegge manglende samtykke større vekt ved utformingen av definisjonen av voldtekt. Straffelovrådet skal likevel vurdere alternativer til en samtykkebasert voldtektsdefinisjon.

Rådet står fritt til å foreslå endringer også i andre kapitler i straffeloven eller i straffeprosessloven i den grad det er nødvendig for å få en god og sammenhengende regulering.

Rådet kan be departementet supplere og presisere mandatet dersom det anses hensiktsmessig.

Straffelovrådet skal utforme lovforslaget med utgangspunkt i Justis- og beredskapsdepartementets veileder Lovteknikk og lovforberedelse (2000), jf. utredningsinstruksen punkt 4-1.

Straffelovrådet skal utrede og vurdere virkningene av forslaget i tråd med utredningsinstruksen.

Straffelovrådets budsjett fastsettes særskilt. Om godtgjøring gjelder de til enhver tid gjeldende bestemmelser i Statens personalhåndbok om godtgjøring mv. til leder, medlemmer og sekretærer i utvalg, samt supplerende retningslinjer fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet. Om arkivordningen gjelder arkivforskrifta § 2 og utfyllende bestemmelser.

Straffelovrådet skal avgi sin utredning innen 15. desember 2022.